LAIŠKAS RASAI PETKEVIČIENEI, KOLEGEI IR BIČIULEI

Nežinau, ar sugebėsiu keletu žodžių perteikti tą neapsakomą norą pasidalyti džiaugsmu, kurį norėčiau išsakyti kolegei (drauge nedrįstu vadinti, per mažai pažįstamos, nors susitikome prieš 35 metus VU Istorijos fakultete, bibliotekininkystės studijose), kuri šiemet turi pagrindą džiaugtis ir šypsotis ta neapsakomai šilta šypsena. Po 30 darbo metų Alytaus Stasio Kudirkos apskrities ligoninėje ji, jos bibliotekėlė (taip meiliai taria Rasa) ir muziejėlis persikraustė į naujai suremontuotas, bibliotekai pritaikytas patalpas – pagaliau Rasa iš pogrindžio išlindo į dienos šviesą. Ir ne tuščiomis Rasa išlindo į saulę, ji visus tuos 30 metų ne tik prižiūrėjo biblioteką, kovojo už teisę jaustis žmogumi, bet ir surankiojo ligoninės istoriją bei išsaugojo daug gražių Alytaus medicinos istorijos eksponatų bei surašė nemažą pluoštą prisiminimų, kurių praėjus metams kitiems jau ir nebebūtų likę. Rasa turi tą neapsakomą Dievo dovaną bendrauti, visur ir visuose matyti gėrį ir grožį, net kai gyvenimas ją pačią tranko iš visų šonų.

Rasa, nežinau kaip išsakyti tą sielos džiugesį, kuris atsiranda, kai pastaruoju metu vis dažniau susitinkame (likimas taip lėmė, kad Rasa jau 30 metų dirba Alytaus ligoninės bibliotekoje, o aš 25 metus Lietuvos medicinos bibliotekoje; pirmą kartą po daugelio metų vėl susitikome 1984-aisiais, kai LMB minėjo 40-metį) ir vis mažiau lieka laiko paplepėti apie šį bei tą, o yra apie ką, bet kalba dažniausiai nukrypsta apie darbą: informaciją, duomenų bazes, apie tai, kaip tam bėgančiam gydytojui įtikti ir įrodyti, kad tu žinai daugiau nei jis (savo srityje), apie slaugutės atneštą iš šiukšlyno ištrauktą nedidukę knygelę ar palėpėje surastą nuotrauką, apie tą džiaugsmą ir netikrumą, ar tikrai pagaliau tu persikraustysi į naujas šiltas, šviesias ir sausas patalpas, kur turėsi vietos ne tik bibliotekėlei, kelių kompiuterių skaityklėlei, bet ir taip sunkiai išsaugotiems eksponatams. Ir vėl sakydavom, kad kitą kartą tai tikrai apie darbą nė žodžio, tik apie meilę ir pomėgius. O Rasa jų turi daug, tik nesuprantu iš kur laiko ji pasiskolina.

Kai birželio mėnesį pakvietei į vieną iš Ligoninės jubiliejui (90 metų) skirtų renginių, su drebančia širdimi pridūrusi, kad labai labai lauksi, nes tu turi skaityti pranešimą, o mes, savi, t.y. kolegės, atvykusios iš Medicinos bibliotekos, iš Vilniaus, tave palaikysime moraliai, tu nesijausi tokia vieniša tarp daktarų. Ir mes atvažiavome (direktorė Salvinija Kocienė ir aš).

Rasa Petkevičienė prie Alytaus Stasio Kudirkos apskrities ligoninės istorijai skirtos ekspozicijos

Rasa, tavo pranešimas apie naujos (ligoninė atidaryta buvo 1918 m.) Alytaus apskrities ligoninės statytojus, architektą Stasį Taškūną ir gydytoją Povilą Narkų, ne vienam „užspaudė dvasią“ gerklėje. Ne be reikalo ligoninės tinklalapyje pažymėta, kad ligoninės istorijos puslapius rašė metai ir žmonės, „užmaršties dulkes nupūtė ir viską po kruopelytę į vientisą įvykių, faktų ir asmenybių seką sudėjo nepavargstanti ligoninės metraštininkė R.Petkevičienė“. Iš tų mūsų trumpų pokalbių žinau, kaip nelengva buvo surankioti medžiagą, išklausti ir išklausyti žmones, ypač jei tie prisiminimai atkrapšto prigijusias netekties skausmo žaizdas. Kaip tu pati sakei, sunku nepravirkti klausant architekto dukros pasakojimo apie tėtį, kuris statė ligoninę, statė jaukius namus, kad galėtų įleisti šaknis Alytuje ir kai viskas per keletą dienų pavirto vien žiauriais prisiminimais. Rasa, tik be galo mylintis ir suprantantis žmogus gali prakalbinti kitą, jo neįskaudindamas, o apvalantis nuo užmaršties rūdžių, parodantis kitiems, kad be šitų žmonių nebūtų ir šiandienos, ir kaip svarbu, kai išgirsti padėkos žodžius, kad prisiminėte vieną ar kitą žmogų, kuris gal ir ne iš blogos valios buvo primirštas.

Su kokia meile tu rodei kiekvieną surinktą ir tikrąja ta žodžio prasme nušveistą, nuvalytą nuo daugelio metų nuosėdų, kaip sublizgo vaistų buteliukai, pincetai, kolbelės, koks nušvitęs Dievo Motinos paveikslas, kurio istorija turi atskirą istoriją, kaip tu džiaugeisi vieninteliu (kol kas) originaliu tarpukario Lietuvoje medicinos daktaro diplomu, saugomu tavo muziejėlyje. Aš gal mažiausiai kalbu apie biblioteką, kuri dabar turi ir konferencijų salikę, kurioje mielai rengiami susitikimai, kursai, ir skaityklėlę darbui su kompiuteriu, ir Alytaus legendai daktarui S.Kudirkai skirtą kampelį. Iš kur tavyje

tiek jėgų? Tikrai moki tu su Dievuliu susikalbėti, nors gal kiek ir per dažnai jis su tavim rūsčiai elgiasi, bet tu niekad nerūstauji, tik pasitelki vieną ar kitą poezijos posmą, išsilaižai ir vėl svajoji apie žmonių gerumą, pasaulio šviesumą.

Jei kas norite susipažinti su Rasos begaliniai švelniu sarkazmu, įeikit į tinklalapį http://glukoidai.wordpress.com/ ir suprasite, apie kokį žmogų kalbu. „Nežinau, ką jaučiate Jūs, mielas Skaitytojau (dabar jau informacijos Vartotojau), bet man, čia taip „informatyviai" pakalbėjusiai, pasidarė šalta širdyje. Netikėtai mano mažąjį „aš" užliejo senamadiškas ilgesys, savotiška nostalgija tų laikų, kai buvau tik nuolanki „knygos geiša", o ne „informatyvi patarnautoja". Nei iš šio, nei iš to – pasiilgau knygos... Taigi, ginantis nuo melancholijos, visai nelauktai, iš tų skaidrių knygos laikų, išniro genialiojo poeto ir eseisto Josifo Brodskio kalbos, pasakytos Nobelio premijos teikimo ceremonijoje, fragmentas: „Aš nesiūlau pakeisti valstybės biblioteka, nors tokia mintis man ne kartą kildavo, tačiau neabejoju, kad jeigu mes rinktume savo valdovus pagal tai, kokias knygas jie skaito, o ne pagal jų politines programas, žemėje būtų mažiau vargo. Aš manau, kad tuos, į kurių rankas mes atiduodame savo likimą, reikėtų pirmiausia klausti, ne kaip jie įsivaizduoja užsienio politikos kryptis, bet kaip vertina Stendalį, Dikensą arba Dostojevskį. Jau vien dėl to, kad literatūra negali egzistuoti nesigilindama į žmonių įvairovę ir bjaurovę, ji, literatūra, tampa patikimu priešnuodžiu nuo bet kokių – buvusių ir būsimų – bandymų visuotiniu mastu, pagal komandą gvildenti žmogaus būties klausimus" (*Alytaus naujienos,* 2007, saus. 12 d.).

Kodėl neištvėriau neparašiusi apie Rasą? O todėl, kad ta pačia proga noriu ir išsakyti nuomonę apie tokį reiškinį kaip „gydymo įstaiga ir biblioteka". Daug niuansų slypi po šia rubrika – visa pusšimčio metų istorija. Bet nesigilindama į bibliotekų kūrimosi ligoninėse niuansus, noriu pasakyti tik tiek, kad visais laikais, bet kokių nutarimų, įsakymų direktyvų postulatai yra nieko verti, jei neatsiranda visapusis žmogiškasis veiksnys – vadovas, jo vidinis supratimas, kas yra biblioteka (žinios, kultūra, sveikata) ir bibliotekininkas, jo išsilavinimas ir gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti – suvokimas, ką gali duoti visiems ir vienas, ir kitas – tada įvyksta grandininė reakcija – išsiskiria šiluma, supratimas, spinduliuojama energija skleidžia gydomąją ir atstatomąją galią. O visuotinė tendencija yra tokia: ligoniai ligoninėje guli neilgai, gali nusipirkti laikraštį ar žurnalą ir gana, o medikai turi po nosim kompiuterį, tik ne visada dar ir su internetu sujungtą, neretai kabinete jis net pažvelgti į tą kompiuterį neturi kada per popierių pildymą. O išėjus iš kabineto, kur jam dingti? Toks klausimas administracijos nekankina – namie juk turi kompiuterį. Tad va kokia problema: visiškai nekalbama apie tai, kad tiek ligoniui, tiek gydytojui gal kartais reikia vietos, kur jis galėtų ateiti ir paieškoti konfidencialios informacijos jam rūpimu klausimu, prisijungti savo kompiuterį ir ramiai valandėlę padirbėti visai kitoje aplinkoje, kad pacientas taip pat turi teisę į informaciją bet kokia forma, bet tam jam nėra sudaromos sąlygos. Pasaulyje vėl prabilta apie knygos terapiją, apie ligoninių informacijos centrus (ir, manyčiau, visai nesvarbu, kaip juos vadinti – „biblioteka", „informacijos centras" ar „ramaus pasisėdėjimo svetainė" ir t.t.), kur ligonis ar jo šeimos narys gali be vargo prisėsti prie kompiuterio ir išsirinkti informaciją, parašyti laišką ar paskaityti laikraštį. Šitie centrai yra skirti visiems – ir dideliems, ir mažiems. Ten dirba specialistai profesionalai, kurie gali patarti, kur ir kaip ieškoti informacijos, paduoti tinkamą leidinį, moka išklausyti, bet nemoko, kaip gydytis, užjaučia, paguodžia, bet negąsdina. Štai ko reikia ir šiuolaikinei ligoninei ar gydymo centrui. Ar daug atsiras vadovų, kurie sugebės įvertinti daugelį aspektų, ne vien tik lovų skaičių ir naujausios aparatūros kiekį?

Prie naujai suremontuoto bibliotekos pastato. R. Petkevičienė – antra iš dešinės

Ir kaip buvo smagu žiūrėti į gražią birželio pavakarę susirinkusius svečius, kurie sakė: „Žinai Rasele, mano teta ar močiutė turi dar kažką, gal tau atnešti, o gal tu pati pas ją užsuksi ir pasižiūrėsi?" Taip kuriama žmonių, o ne robotų bendruomenė, taip prasmę įgyja darbas, kad ir kokį darytum. Jei kada pro Alytų keliausi, nepatingėk užsukti pas Rasą į apskrities ligoninę.

Regina Vaišvilienė
Lietuvos medicinos bibliotekos
Informacijos skyriaus vedėja